

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 19 października 2018 roku Sąd Rejonowy w Rawie Mazowieckiej oddalił wnioszek (...) Spółki Akcyjnej w Ł. o stwierdzenie zasiedzenia z dniem 7 września 1980 roku na rzecz Skarbu Państwa służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, obciążającej nieruchomość położoną w miejscowości F., gm. B., stanowiącą działkę geodezyjną numer (...) objętą księgą wieczystą nr (...).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W latach 1969 - 1970 zaprojektowano a następnie zbudowano na powietrzną linię energetyczną wysokiego napięcia (15 kV) oraz linię energetyczną niskiego napięcia (0,4 kV) biegnącą z miejscowości Ż. do miejscowości K.. W dniu 28 października 1969 roku została wydana decyzja o lokalizacji szczegółowej linii. Decyzja do została doręczona inwestorowi, którym było (...) Przedsiębiorstwo (...). Decyzja nie była doręczana osobom, przez teren których linia miała biec. L. została odebrana do 7 września 1970 roku.

W stosunku do działki geodezyjnej numer (...) położonej we wsi F., gm. B. nie została wydana decyzja na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości.

W miejscowości F., gm. B. obydwie linie biegną przez działkę geodezyjną numer (...), objętą księgą wieczystą numer (...). Na działce tej znajduje się również stacja transformatorowa słupowa 15/0,4 kV. L. energetyczne z działki uczestników postępowania zasilają wieś O. G. (około 20 gospodarstw) oraz wieś F..

Zarządzeniem numer 4 Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia (...) z dnia 30 stycznia 1975 roku wskazano, iż w ramach przedsiębiorstwa państwowego Zakłady (...) w W. funkcjonuje Zakład (...) w Ł.. Zarządzeniem nr 16 Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia (...) z dnia 12 sierpnia 1975 roku zmieniono nazwę Zakładu (...) na Zakład (...). Zakład (...) obejmował obszary województw (...), (...) i (...). Zarządzeniem nr 14/ORG/89 Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku na bazie części majątku Centralnego O. Energetycznego w W., z którego korzystał Zakład (...) utworzono nosząca te samą nazwę przedsiębiorstwo państwowe. Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) zostało zarejestrowane w rejestrze przedsiębiorstw państwowych w dniu 16 lutego 1989 roku. Nowo utworzonemu przedsiębiorstwu przekazano składniki majątkowe poprzednika, w tym urządzenia energetyczne na nieruchomości uczestników postępowania. Aktem notarialnym z dnia 12 lipca 1993 roku Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) w Ł. w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa działającą pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w Ł.. Postanowieniem z dnia 15 grudnia 2008 roku dokonano zmiany nazwy Zakładu (...) Spółka Akcyjna w Ł. na (...) Spółka Akcyjna w Ł.. Ostatecznie w dniu 16 sierpnia 2010 roku na podstawie uchwały nadzwyczajnej walnego zgromadzenia (...) Spółka Akcyjna w Ł. w trybie przepisu art. 492 § 1 pkt. 1 k.s.h. nastąpiło przejęcie powyższej spółki przez (...) Spółkę Akcyjną w Ł..

Działkę geodezyjną objętą księgą wieczystą numer (...) w 2005 roku zakupili uczestnicy postępowania - M. S. i A. S. od W. Ł..

Obydwie wyżej wskazane linie energetyczne oraz transformator są w bieżącym użytkowaniu (...) Spółka Akcyjna w Ł.. Awarie naprawiane przez zakład energetyczny zdarzają się nawet 10 razy w roku. Podczas naprawy awarii linii energetycznych trzeba zazwyczaj wyłączyć zasilanie na stacji transformatorowej znajdującej się na nieruchomości uczestników postępowania. Co około 5 lat przeprowadzany jest przegląd linii i transformatora. (...) eksploatacyjna wzdłuż linii niskiego napięcia ma szerokość 3 metrów. Natomiast strefa eksploatacyjna wzdłuż linii średniego napięcia ma szerokość 6 metrów. Nadto zakład energetyczny w ramach eksploatacji korzystał z drogi szerokości 4 m.

Był rozmowy ugodowe między stronami w latach 2012 - 2013. Ugoda miała polegać na przesunięciu stacji transformatorowej bliżej drogi.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał wniosek za niezasadny.

Wskazał, że stosownie do treści art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przy czym przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio (art. 172 k.c. i dalsze). Definicja posiadacza służebności zawarta jest w art. 352 k.c. W myśl tego przepisu, kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności. Wprawdzie przepis art. 292 k.c. stanowi, iż do nabycia służebności gruntowej w drodze zasiedzenia stosuje się przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie, to jednak należy mieć na uwadze, że przepisy te stosuje się jedynie odpowiednio. Tym samym posiadania prowadzącego do nabycia służebności gruntowej w drodze zasiedzenia nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Termin „odpowiednio” wymaga niejednokrotnie niezbędnych modyfikacji wynikających z istoty i celu danej konstrukcji prawnej. Należy mieć na uwadze okoliczność, że przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność. Władanie w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się zaś, jako posiadanie zależne (art. 336 k.c.). Jest przy tym oczywiste, że musi być ono wykonywane „dla siebie” (cum animo rem sibi habendi).

Konkludując Sąd Rejonowy stwierdził, że przesłankami zasiedzenia służebności gruntowej są: 1) posiadanie służebności, polegające na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia w zakresie odpowiadającym treści określonej służebności; 2) upływ oznaczonego w ustawie czasu.

W świetle powyższych rozważań nie ma więc przeszkód do uznania przedsiębiorcy, który korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu, a nie ma tytułu prawnego do władania tą nieruchomością, za posiadacza takiej służebności. Posiadanie przez Skarb Państwa lub przedsiębiorstwo państwowe urządzeń energetycznych oraz cudzej nieruchomości, na której zostały posadowione, jest posiadaniem w rozumieniu art. 352 k.c. i może prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu (art. 292 w zw. z art. 172 k.c.). Możliwość taką dopuszczano jeszcze przed nowelizacją kodeksu cywilnego, dokonaną ustawą z dnia 30 maja 2008 roku, która wprowadziła do polskiego systemu prawnego służebność przesyłu. Z dniem 3 sierpnia 2008 roku weszły w życie przepisy Kodeksu cywilnego o służebności przesyłu (art. 305¹ - 305 k.c.), dodane przez ustawę z dnia 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731). Przepisami tymi wprowadzony został nowy, trzeci - obok służebności gruntowych i służebności osobistych - rodzaj służebności, zdefiniowany w art. 305¹ k.c. Stosownie do tego przepisu nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Z mocy art. 305⁴ k.c. do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych, a więc m. in. art. 292 k.c., zgodnie, z którym służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. Służebność przesyłu, w przeciwieństwie do służebności gruntowej, nie została powiązana z nieruchomością władnącą. Ma ona na celu umożliwienie przedsiębiorcy właściwego korzystania z urządzeń, których jest właścicielem, a zatem, które wchodzi w skład jego przedsiębiorstwa (art. 55¹ k.c.). Ustanowienie służebności przesyłu następuje na rzecz przedsiębiorcy, a jej nabycie w drodze zasiedzenia następuje przez przedsiębiorcę, a nie na rzecz właściciela nieruchomości władnącej lub przez takiego właściciela.

Dalej wskazał Sąd Rejonowy, że w rozpoznawanej sprawie niespornym był fakt, że co najmniej od 7 września 1970 roku tj. dnia przekazania linii energetycznej do eksploatacji poprzednicy prawni wnioskodawcy, a obecnie wnioskodawca korzystają w sposób ciągły i niezakłócony z nieruchomości uczestników postępowania w sposób odpowiadający posiadaniu służebności przesyłu w ten sposób, że na nieruchomości utrzymywane są urządzenia energetyczne, prowadzone są prace w celu utrzymania tych urządzeń w należyтым stanie technicznym, pozwalającym

na ich bezawaryjne i bezpieczne funkcjonowanie. Przez cały ten okres wnioskodawca, jak i jego poprzednicy prawni nie uiszczał żadnego czynszu dzierżawnego, nikt wcześniej nie zwracał się do niego o wydanie gruntu; posiadanie linii energetycznej oraz stacji transformatorowej nie było zakłócanie przez inne podmioty, w szczególności przez właścicieli działki na której posadowione są urządzenia energetyczne.

W ocenie Sądu Rejonowego materiał dowodowy zebrany w sprawie potwierdza, iż poprzednik prawny wnioskodawcy faktycznie korzystał z nieruchomości należącej obecnie do uczestników postępowania w taki sposób, jak to czyni osoba, której przysługuje służebność gruntowa o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Nie trzeba dowodzić, że urządzenia zainstalowane na gruncie aktualnie stanowiącym własność wnioskodawcy (linie energetyczne, stacja transformatorowa) spełniają wymagania trwałego i widocznego urządzenia. Skoro zgodnie z niepodważonymi twierdzeniami wnioskodawcy do odbioru linii doszło w dniu 7 września 1970 roku, a zatem od tego dnia należy liczyć początek posiadania służebności. Można by go co prawda liczyć od dnia wejścia na teren budowy urządzeń energetycznych, ale na podstawie dowodów przedstawionych przez strony konkretnej daty w tym zakresie nie da się ustalić.

Jak to już była o tym mowa powyżej upływ czasu niezbędny do nabycia służebności w drodze zasiedzenia jest uzależniony od istnienia dobrej lub złej wiary. Nie istnieje definicja ustawowa dobrej wiary. Nie ma też pełnej zgodności co do tego, czy pojęcie to należy rozumieć tak samo na gruncie całego prawa cywilnego, a nawet - czy w prawie rzeczowym chodzi zawsze o tę samą dobrą wiarę. Niemniej jednak doktryna jak i orzecznictwo wypracowało pewną linię interpretacyjną, która wydaje się być powszechnie akceptowaną i zasługującą na aprobatę. Zgodnie z nią dobra wiara oznacza stan psychiczny określonej osoby polegający na błędnym, ale usprawiedliwionym w danych okolicznościach mniemaniu o istnieniu jakiegoś prawa podmiotowego lub stosunku prawnego. Rozbudowując definicję, można powiedzieć, że w dobrej wierze jest ten, kto „powołując się na pewne prawo lub stosunek prawny mniema, że owo prawo lub stosunek prawny istnieje, chociażby nawet mniemanie to było błędne, jeżeli tylko błędność mniemania należy w danych okolicznościach uznać za usprawiedliwioną”. Inaczej ujmując, zła wiara to znajomość prawdziwego stanu rzeczy, odbiegającego od twierdzeń zainteresowanego, albo nieusprawiedliwiona niewiedza o tym stanie rzeczy. Zatem w przypadku posiadania służebności, w dobrej wierze jest ten, kto władając rzeczą pozostaje w błędnym, ale usprawiedliwionym okolicznościami przeświadczeniu, że przysługuje mu prawo użytkowania, zastawu, najmu, dzierżawy lub inne prawo (choćby leasing), z którym łączy się określone władztwo nad cudzą rzeczą.

Przy ocenie dobrej albo złej wiary decydujący jest moment uzyskania posiadania. Jeżeli w chwili uzyskania posiadania samoistnego osoba była w dobrej wierze to nabywa nieruchomość w krótszym okresie czasu. Zła wiara następcza, która ujawni się po tym czasie, nie ma wpływu na wydłużenie terminu zasiedzenia.

Dokonując oceny dobrej czy złej wary należy jeszcze mieć na uwadze treść art. 7 k.c. zgodnie z którym jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, domniemywa się istnienie dobrej wiary. Sąd jest związany tym domniemaniem prawnym (art. 234 k.p.c.). Nie oznacza to jednak ograniczenia możliwości prowadzenia postępowania dowodowego w celu wykazania okoliczności przeciwnych do tej, którą domniemanie nakazuje przyjąć. Dowody takie mogą być prowadzone, i to zarówno na wniosek stron, jak i z inicjatywy sądu, w takim zakresie, w jakim może on dopuszczać dowody z urzędu (art. 232 k.p.c.). O ile więc przeprowadzone w sprawie dowody pozwalają na przyjęcie istnienia złej wiary to domniemanie z art. 7 k.p.c. należy uznać za obalone.

W ocenie Sądu Rejonowego ustalony w sprawie stan faktyczny oraz twierdzenia wnioskodawcy wskazują że wejście na działkę będącą przedmiotem postępowania przez zakład energetyczny (w 1970 roku przez Skarb Państwa) i podbudowanie tam linii i urządzeń energetycznych nastąpiło w złej wierze. Skarb Państwa nie miał jakichkolwiek podstaw do przypuszczeń że nie narusza praw ówczesnego właściciela nieruchomości w szczególności iż przysługuje mu prawo użytkowania, zastawu, najmu, dzierżawy lub inne prawo (choćby leasing), z którym łączy się określone władztwo nad cudzą rzeczą. Wbrew sugestiom wnioskodawcy podstawą do władania nieruchomości skuteczną przeciwko właścicielowi nieruchomości nie jest decyzja o lokalizacji szczegółowej linii z dnia 28 października 1969 roku. Nie dotyczy ona w ogóle uprawnień do nieruchomości. Nie była ona kierowana do właścicieli nieruchomości przez które linia energetyczna miała przebiegać a co za tym idzie nie mieli oni na nią jakiegokolwiek wpływu.

Przeprowadzenie urządzeń przesyłowych z powołaniem się jedynie na decyzję o ustaleniu lokalizacji określonej inwestycji przesyłowej wskazuje na złą wiarę. Od inwestorów w dziedzinie sieci przesyłowych można wymagać wiedzy, że takie akty (decyzje) nie dawały wymaganego uprawnienia do zainstalowania urządzenia przesyłowego i przeprowadzania czynności związanych z jego obsługą. Wymaganie takiej wiedzy od tych inwestorów przesądza więc o ich złej wierze w omawianych przypadkach co do uzyskanego władania nieruchomością w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu. Jak przyznaje to sam wnioskodawca, on i jego poprzednicy nie dysponowali ani stosowną umową z właścicielem nieruchomości ani też decyzją wydaną w trybie art. 35 ustawy z 12 marca 1958 (Dz. U. nr 10, poz. 64). Tylko posiadanie takich podstaw do budowy linii energetycznej w chwili jej posadowienia dawałoby podstawy do rozważań dobrej wiary po stronie Skarbu Państwa.

Reasumując dotychczasowe rozważania Sąd Rejonowy wskazał, iż w jego ocenie wpływ okresu posiadania urządzeń energetycznych na działce uczestników postępowania w sposób prowadzący do nabycia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu upłynął z uwzględnieniem złej wiary w chwili budowy urządzeń oraz uwzględnieniem ówczesnej treści art. 172 § 2 k.c. (stan prawny sprzed ustawy o zmianie ustawy - Kodeks cywilny z dnia 28 lipca 1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321)) z dniem 7 września 1990 roku.

Jednakże okoliczności faktyczne sprawy w ocenie Sądu Rejonowego wskazują iż w dniu tym tj. 7 września 1990 roku posiadaczem urządzeń energetycznych na działce uczestników postępowania nie był już Skarb Państwa, lecz odrębna państwowa osoba prawna - Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...), zarejestrowane w rejestrze przedsiębiorstw państwowych w dniu 16 lutego 1989 roku.

Wskazał Sąd Rejonowy, że przed dniem 7 września 1990 roku nastąpiła nowelizacja kodeksu cywilnego, w szczególności w dniu 1 lutego 1989 roku, zniesiono zasadę jednolitego funduszu własności państwowej i nadano art. 128 k.c. treść: własność ogólnonarodowa (państwowa) przysługuje Skarbowi Państwa albo innym państwowym osobom prawnym. Zgodnie z wówczas obowiązującym art. 34 k.c. Skarb Państwa uważany był w stosunkach cywilno-prawnych za podmiot praw i obowiązków, które dotyczą części mienia ogólnonarodowego nie będących pod zarządem innych państwowych osób prawnych. Nadto zgodnie z wówczas obowiązującym przepisem art. 43 ust 2 ustawy z dnia 25 września 1981 roku o przedsiębiorstwach państwowych (t.j. Dz. U. z 1987, nr 35m poz. 201 z późniejszymi zmianami) - przedsiębiorstwo państwowe wykonywało wszelkie uprawnienia w stosunku do mienia ogólnonarodowego będącego w jego dyspozycji. Skoro w dniu 7 września 1990 roku linia i urządzenia energetyczne znajdujące się na nieruchomości uczestników postępowania były co najmniej przekazane w zarząd wyodrębnionej państwowej osoby prawnej (Przedsiębiorstwa Państwowego Zakład (...)) to podmiotem praw i obowiązków dotyczących tych urządzeń nie był już Skarb Państwa, lecz odrębne przedsiębiorstwo państwowe (odrębna państwowa osoba prawna). To ono, a nie Skarb Państwa, posiadało urządzenia energetyczne, wykonywało wszelkie uprawnienia związane z tym mieniem i to ono wykonywało faktycznie służebność gruntową opowiadającą obecnie służebności przesyłu. To ono, też z uwzględnieniem wcześniejszego posiadania poprzednika - Skarbu Państwa - mogło nabyć odpowiednią służebność.

Dalej wskazał Sąd Rejonowy, że jak obecnie powszechnie przyjmuje się w orzecznictwie mimo, iż w sprawie o zasiedzenie (w tym zasiedzenie służebności) stosuje się odpowiednio przepisy o stwierdzeniu nabycia spadku (art. 610 §1 k.p.c.) to nie należy tego rozumieć jako podstawy do stwierdzenia zasiedzenia na rzecz podmiotu, który nie jest wskazany przez wnioskodawcę. O ile zebrany materiał dowodowy wskazuje na nabycie spornego prawa w drodze zasiedzenia przez inną osobę niż wskazana przez wnioskodawcę, to warunkiem wydania orzeczenia stwierdzającego zasiedzenie na rzecz właściwej osoby jest w takim wypadku modyfikacja żądania wniosku. W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy wyraźnie spytał wnioskodawcę na kogo ma stwierdzić zasiedzenie odpowiedniej służebności w przypadku przyjęcia złej wiary. Wnioskodawca mimo, że był reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika nie dokonał zmiany wniosku i wskazał, że również w takiej sytuacji zasiedzenie winno nastąpić na rzecz Skarbu Państwa. Skoro jak już wyżej wskazano w dniu 7 września 1990 roku Skarb Państwa nie był już posiadaczem stosowanej służebności to Sądowi nie pozostało nic innego jak oddalić wniosek. Nie wyklucza to w ocenie Sądu Rejonowego możliwości wystąpienia z nowym wnioskiem o zasiedzenie na odpowiedni podmiot - Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...).

Ponadto na podstawie art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 623 późniejszymi zmianami) Sąd Rejonowy nakazał pobrać od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej kwotę 4884,45 zł tytułem wydatków związanych z wydatkami jakie nie znalazły pokrycia w uiszczonych przez strony zaliczkach.

Apelację od powyższego postanowienia wywiódł wnioskodawca, podnosząc następujące zarzuty:

- naruszenia art. 172 k.c. w zw. z art. 292 k.c. i art. 9 oraz 16 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321 z późn. zm.) poprzez ich niezastosowanie i nieuprawnione przyjęcie, iż w sprawie niniejszej nie doszło do nabycia przez Skarb Państwa służebności przesyłu nieruchomości uczestników ad. 1 i 2 w drodze zasiedzenia;

- naruszenia art. 172 k.c. w zw. z art. 7 k.c. przez ich niezastosowanie i nieuprawnione przyjęcie, iż poprzednik prawny wnioskodawcy w chwili rozpoczęcia biegu zasiedzenia służebności przesyłu pozostawał w złej wierze, w sytuacji, gdy ujawnione w sprawie okoliczności świadczą o uzasadnionym okolicznościami przekonaniu poprzednika prawnego uczestniczki o posiadanym prawie do korzystania z nieruchomości odpowiadającym treści służebności przesyłu;

- naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. przez brak wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i pominięcie dokumentacji przedłożonej przez wnioskodawcę w załączeniu do pisma z dnia 29 czerwca 2018 r., świadczącej o wybudowaniu infrastruktury w oparciu o przepisy ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli (t.j. Dz. U. z 1954 r. Nr 32, poz. 135 z późn. zm.) oraz nieuprawnione przyjęcie, iż w dniu 7 września 1990 r. właścicielem był inny podmiot niż Skarb Państwa.

Przy tak sformułowanych zarzutach skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i uwzględnienie wniosku w całości poprzez stwierdzenie nabycia przez Skarb Państwa służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu na nieruchomości położonej w miejscowości F., gm. B. stanowiącej działkę nr ewid. 51/2 dla której Sąd Rejonowy w Rawie Mazowieckiej prowadzi KW nr (...) z dniem 7 września 1980 r., ewentualnie - z dniem 7 września 1990 roku, a także zasądzenie od uczestników na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych, za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna i skutkuje zmianą zaskarżonego postanowienia.

Sąd Rejonowy poczynił w sprawie prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Okręgowy przyjmuje za własne, jednakże dokonał niewłaściwej oceny żądania wniosku.

Aprobując w pełni wyrażoną w zaskarżonym postanowieniu ocenę prawną co do charakteru posiadania służebności przez poprzedników prawnych wnioskodawcy, istnienia po ich stronie złej wiary w momencie objęcia we władanie posadowionych na nieruchomości uczestników urządzeń przesyłowych, a także określenia daty wyznaczającej początek biegu terminu zasiedzenia, podzielić należy zarzut skarżącego, iż z chwilą upływu terminu zasiedzenia właścicielem urządzeń przesyłowych pozostawał nadal Skarb Państwa, a nie jak błędnie uznał Sąd Rejonowy, jego następcą prawnym przedsiębiorstwo Państwowe – Zakład (...).

Sąd Rejonowy oddalając wniosek w niniejszej sprawie podkreślił, że przeszkodą do jego uwzględnienia jest brak tożsamości pomiędzy podmiotem, na rzecz którego wnioskodawca domagał się stwierdzenia zasiedzenia, a podmiotem w rzeczywistości wykonującym w dacie upływu terminu wymaganego do zasiedzenia służebności tj. w dniu 7 września 1990 roku wszelkie uprawnienia związane z urządzeniami przesyłowymi posadowionymi na nieruchomości należącymi obecnie do uczestników postępowania.

Sąd I instancji oparł swoje stanowisko na skutkach prawnych wynikających z wejścia w życie w dniu 1 lutego 1989 roku nowelizacji kodeksu cywilnego uchylającej art. 128 k.c. konstytuującej zasadę jednolitej własności państwowej

i wskazał, że w jej rezultacie doszło do uwłaszczenia przedsiębiorstw państwowych mieniem Skarbu Państwa pozostającym dotychczas w ich zarządzie, w tym również w zakresie infrastruktury przesyłowej wykorzystywanej przez przedsiębiorstwa energetyczne. Skoro zaś w dniu 7 września 1990 roku linia i urządzenia energetyczne znajdujące się na nieruchomości uczestników postępowania były co najmniej przekazane w zarząd wyodrębnionej państwowej osoby prawnej czyli Przedsiębiorstwa Państwowego Zakład (...) to podmiotem praw i obowiązków dotyczących tych urządzeń nie był już Skarb Państwa, lecz to właśnie odrębne przedsiębiorstwo państwowe.

Z powyższym poglądem nie można się zgodzić.

Skarżący słusznie bowiem argumentuje, że zniesienie konstrukcji jednolitej własności państwowej nie spowodowało przekształcenia przysługujących państwowym osobom prawnym - na mocy kodeksu cywilnego i ustaw szczególnych - uprawnień do części mienia ogólnonarodowego, pozostających w ich zarządzie. Dotyczyło to także uprawnień przedsiębiorstw państwowych, korzystających z nieruchomości w zakresie niezbędnym do eksploatacji znajdujących na niej urządzeń infrastruktury przesyłowej. Przekształcenie zarządu w odniesieniu do gruntów w prawo użytkowania wieczystego, a w odniesieniu do znajdujących się na tych gruntach budynków, innych urządzeń i lokali w prawo własności nastąpiło w dniu 5 grudnia 1990 r. na podstawie art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 91, poz. 455) natomiast w odniesieniu do innych składników majątkowych - również w prawo własności - przekształcenie dokonało się w dniu 7 stycznia 1991 r., na podstawie art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. z 1991 r. Nr 2, poz. 6).

Urządzenia przesyłowe wchodzące w skład przedsiębiorstwa państwowego nie były objęte uregulowaniem art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1990 r., jeżeli nie były posadowione na gruntach będących w ich zarządzie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2018 roku, sygn. akt II CSK 264/18, publ. Program Komputerowy Legalis nr 1839718). W konsekwencji uwłaszczenie przedsiębiorstw państwowych mieniem państwowym innym niż nieruchomości, czyli m.in. urządzeniami przesyłowymi nastąpiło z dniem 7 stycznia 1991 r., a nie 1 lutego 1989 roku jak uznał Sąd Rejonowy.

Wskazane okoliczności przesądzają, że zachodzą wszystkie przesłanki do stwierdzenia zasiedzenia na rzecz Skarbu Państwa służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, obciążającej nieruchomość należącą do uczestników postępowania. W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie budzi wątpliwości zarówno fakt, że Skarb Państwa faktycznie korzystał z przedmiotowej nieruchomości w taki sposób, jak to czyni osoba, której przysługuje służebność gruntowa o treści odpowiadającej służebności przesyłu jak i to, że upływ okresu posiadania urządzeń energetycznych posadowionych na spornej działce w sposób prowadzący do nabycia służebności upłynął z uwzględnieniem złej wiary w chwili budowy urządzeń z dniem 7 września 1990 roku.

Wobec powyższego zaistniała potrzeba wydania orzeczenia reformatoryjnego, o czym z mocy art. 386 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. orzeczono jak w punkcie I sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. uznając, iż wszyscy uczestnicy postępowania byli w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania, a ich interesy były wspólne, gdyż zmierzały do uregulowania sytuacji prawnej nieruchomości.